

ЦДІА УКРАЇНИ, м. ЛЬВІВ

УКРАЇНСЬКЕ КРАЙОВЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ДІТЕЙ

І ОПКИ НАД МОЛОДДЮ, м. ЛЬВІВ

1917 – 1939 рр.

ФОНД № 321

ОПИС № 1

1917 – 1939 рр.

Центральний державний історичний архів України, м. Львів

**УКРАЇНСЬКЕ КРАЙОВЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ДІТЕЙ І ОПКИ
НАД МОЛОДДЮ, м. ЛЬВІВ**

(назва фонду)

1917 – 1939 рр.

ФОНД № 321

ОПИС № 1

1917 – 1939 рр.

(крайні дати документальних матеріалів)

ПЕРЕДМОВА

На початку ХХ ст. на західноукраїнських землях остаточно визначились культурно-освітні організації, які активно розвивали ідею опіки, виховання, навчання та захисту українських дітей від денаціоналізуючих впливів. Ідея була започаткована сокальським священиком Кирилом Сілецьким у 1892 році та підтримана товариством «Руська охорона», заснованим українськими громадськими діячами Н. Кобринською та М. Грушевською 1900 року у Львові.

Важливий внесок у реалізацію цієї ідеї зробило Українське крайове товариство охорони дітей і опіки над молоддю у Львові. Товариство було створене у 1917 році священиком Василем Лициняком та д-рами Станіславом Дністрянським і Степаном Витвицьким для надання допомоги населенню, яке постраждало під час воєнних дій влітку 1917 року на території Галичини. Згідно з рішенням Крайової шкільної ради 1918 року Українському крайовому товариству підпорядковувалося спортивно-просвітницьке товариство «Пласт», яке після закриття польським урядом у 1930 році продовжувало існувати нелегально.

Головною метою діяльності Товариства була охорона дітей та молоді української національності, особлива опіка над українськими сиротами. Своєю діяльністю Товариство охоплювало території Львівського, Тернопільського і Краківського воєводств.

Важливими завданнями Товариства стали:

- поширення ідеї охорони дітей та опіки над молоддю в періодичній пресі, організація професійних курсів та проведення конференцій;
- створення філій та гуртків, надання їм матеріальної допомоги;
- створення та утримання захоронок, професійних шкіл, сирітських притулків та ін.;
- забезпечення контролю за роботою закладів товариства, що опікуються дітьми;
- реєстрація дітей, які потребують опіки, виявлення причин та запобігання випадкам занедбання дітей;
- налагодження взаємозв'язків з іншими товариствами, які опікуються дітьми;
- внесення пропозицій до законодавства та влади з питань опіки і виховання українських дітей та молоді.

Товариство існувало за рахунок благочинних внесків громадян та установ і членських вкладок. На початку діяльності Товариство отримало значну допомогу від української еміграції.

Фінансове забезпечення здійснювали Акціонерний земельний іпотечний банк та Кооперативний банк «Дністер» у Львові.

Першим головою Товариства був др. Степан Федак, директор банку «Дністер».

Воєнні дії 1919 року призупинили діяльність Товариства і лише у 1921 році наступний голова, др. Модест Каратницький її відновив. Контроль за роботою здійснювала Ревізійна комісія, в яку входили др. Амврозій Березовський, др. Тиміш Білостоцький та ін.

Діяльність Товариства, згідно із статутом, підпорядковувалась загальним зборам, які обирали шляхом голосування голову Товариства, 12-х членів Головної ради, Ревізійну комісію, приймали річні звіти філій і комісій та давали їм оцінку. Окремо обирався Головний відділ з числа членів Головної ради. Почесним головою Товариства завжди був діючий на той час греко-католицький митрополит.

Головна рада спочатку розташовувалась на вул. Домініканській, 11, а потім у приміщенні Кооперативного банку «Дністер» на вул. Руській, 20.

Члени товариства організували 35 філій, але у 1930 році 10 з них було закрито польською владою. У своїй діяльності філії охоплювали опікою до 1800 дітей різного віку. Однак, через брак коштів і відсутність державної допомоги, була надана допомога невеликій кількості дітей, які потребували охорони та опіки.

Найуспішніше у цих складних умовах працювала львівська філія (вул. Ходоровського) та філії у Перемишлі та Стрию.

Під опікою Товариства була жіноча промислово-торгівельна (ремісничка) бурса, відкрита в 1930 році у Львові по вул. Кошаровій, 12. Для цього були використані благодійні кошти, зібрані членкинею львівської філії М. Говиковичевою під час перебування у США. У бурсі навчались і жили 30 дівчат, в основному з селянських родин, під керівництвом І. Левицької.

Для підготовки літнього відпочинку дітей і молоді була створена Комісія розбудови таборів при Головній раді, в яку входили священник А. Бучацький та інженери А. Сербин, О. Пежанський і Ю. П'ясецький. Її завданням було організувати ремонт і консервацію старих та будівництво нових вакаційних таборів.

Комісія виховних осель і мандрівок молоді, що знаходилась на вул. Сикстуській, 20, під керівництвом др. Северина Левицького, а пізніше – др. Гната Павлюка організувала щорічно від 9 до 12 осель (таборів) для дітей і молоді в сс. Сокіл і Остодір біля Підлютого, в с. Старява біля Хирова, де могли відпочивати кілька сотень дітей. Був також водний табір в с. Ісаків на Дністрі і

табори в Рожанці коло Тухлі на Бойківщині та в Полянні і Прокураві на Гуцульщині.

Напередодні Другої світової війни Товариство налічувало 25 філій, які об'єднували 1200 членів, працювало 9 захоронок, 2 бурси, 5 бібліотек, 1 дитяча консультація для матерів, 1 стоматологічна амбулаторія та 1 молочна ферма.

Товариство постійно співпрацювало із спорідненими організаціями, серед яких Українське педагогічне товариство «Рідна школа», «Українська захоронка», «Просвіта», «Союз українок» та інші.

Повідомлення про роботу Товариства публікувались у газетах «Батьківщина», «Діло», «Мета», «Новий час», «Українські вісті», «Христос наша сила».

Діяльність Товариства припинилась влітку 1939 року.

Документи фонду недостатньо розкривають характер діяльності фондоутворювача, його мету і завдання, оскільки збереглися документи тільки 30-х років. Документи початкового періоду діяльності Товариства не збереглися у фонді, окрім книг протоколів та реєстрації вхідної та вихідної кореспонденції за 1917 рік.

Серед документів фонду відклались статут Товариства, протоколи загальних зборів та засідань Головної ради і Головного відділу, звіти про діяльність, список членів львівського відділу, книга реєстрації вхідної та вихідної кореспонденції, листування з організаціями та приватними особами, проект будинку для літнього відпочинку дітей та інше.

Документи просистематизовано за тематичною ознакою, а всередині тематичних груп – за хронологією. Складено іменний та географічний покажчики. Документи писані українською та польською мовами. Їх крайні дати – 1917 – 1939 рр.

Підстава:

Документи фонду;

Денисюк О. Роль просвітницьких товариств та громадських організацій кінця 19 – початку 20 ст. у попередженні бродяжництва та бездоглядності дітей. //Український соціум. – К., 2003.- № 1 (2). – С. 129-136.

Фонд переробила і склала передмову науковий співробітник М. А. Когут

2008 рік

ПЕРЕВІДНА ТАБЛИЦЯ

старий №	новий №
1	4
2	2
3	7
4	5
5	1
6	3
7	11
8	8
9	9
10	10
11	6

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЦДІА України, м. Львів
Д. І. Пельц
 «..19..»....**грудня....2008 року**

№ п/п	Заголовки справ	Крайні дати	К-ть арк.	Мова документів
1	Статут Українського крайового товариства охорони дітей і опіки над молоддю у Львові	1932	16	українська, польська
2	Протоколи загальних зборів, засідань Головної ради та Головного віділу	1920–1939	185	українська
3	Звіти про діяльність та перевірку діяльності Товариства. Ювілейні статті про Товариство у львівських газетах «Діло», «Новий час», «Українські вісті»	1934–1939	41	-«-
4	Книга реєстрації вхідної та вихідної кореспонденції Головної ради	1917–1938	199	-«-
5	Список з адресами членів віділу Львівської філії	[1930]	1	-«-
6	Звернення Головного віділу Товариства до філій з метою створення гуртків для організації національної опіки над українськими дітьми та призначення генеральних опікунів через повітові суди	1918	6	-«-
7	Проект будинку для відпочинку дітей в с. Ангелів Львівського повіту архітектора О. Лушпинського	1929–1930	22	українська, польська
8	Листування Комісії виховних осель і мандрівок молоді з організаціями та приватними особами про організацію літніх таборів для дітей. План табору в с. Сокіл Станіславівського повіту	1932, 1934–1935	43	українська
9	Накази коменданта табору та звіти чергових по табору в с. Старява Перемишльського повіту	1935, 1937	62	-«-
10	Листування з Управлінням соціального страхування у Львові про сплату заборгованості філії Товариства у Тереховлі	1937–1939	29	українська, польська
11	Угода, дозволи земельної і будівельної комісій та ін. документи про купівлю Товариством земельної ділянки у Кросінської А. по вул. Косинерській у Львові для будівництва пластового дому	1939	14	українська, польська
12	Старий інвентарний опис	1954	1	російська

В опис внесено 12 справ з № 1 по № 12.

Опис опрацювала науковий співробітник

М. А. Когут

Начальник відділу

Г. Л. Громова

Завідувач сектора зберігання

О. А. Іваськів

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК № 3
 «..19..» грудня 2008 року

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Антонів Володимир (Антонов) 2
- Базилевич П., інженер 11
- Бандера Андрій, священник 4
- Баранецька Олена 2
- Баранова Б. 5
- Баранюк Северин, священник 2
- Барвінський Олександр, радник 2, 6
- Бартошко М., голова філії 2
- Бачинська-Донцова Марія (Донцова) 2, 3
- Бачинський Леонід, голова філії 2, 3, 8, 9
- Березовський Амврозій, проф. 2, 3
- Берест Осип, д-р 2
- Білецька Марія 2, 3
- Білецька Олена 2
- Біликівна О. 5
- Білинський Ізидор, голова філії 2, 3
- Білостоцький Тиміш, проф. 2, 3, 8
- Білякова М. 2, 5
- Блавацький, д-р 2
- Боднар В., голова тернопільської філії 2
- Боліновський Володимир 2, 3
- Бонковська Ірина, скарбник 2, 3
- Брокар Євген, студент філософії 9
- Бучацький Олександр, священник 2, 3, 8
- Велигорський Іван, д-р 2
- Вербицький, інженер 3
- Вергановська Євгенія 2
- Веселовський Ярослав 3, 8
- Витвицький Стефан, д-р 2, 6
- Воєвідка Теодор, д-р 2
- Войнаровський О. 2
- Войнаровський Тит, священник 2
- Вороновський Володимир, голова філії 3
- Гаврилишин, голова філії 3
- Гайдучок Степан, проф. 2
- Галущинський Микола, д-р 2
- Галущинський Михайло 2
- Галянт Микола, священник 2
- Герасимович Дарія 2
- Герасимович М. 5
- Гладкий Ярослав, референт 2, 8
- Говиковичева Михайлина 2, 3, 5
- Голубовська, член ревізійної комісії 2
- Гонта Елеонора (Гонтова), голова філії 3
- Гонтова див. Гонта
- Гординська О. 2, 5
- Гординський Дмитро, священник 2
- Горницький Олександр, завідувач 2
- Господаревський І, голова філії 2, 3
- Гриневецький Степан, голова філії 3
- Дашкевичева див. Степанів Олена
- Дзеровичівна Л. 5
- Дзеровичівна М. 2
- Дзеровичівна О. 5
- Дзерович Юліан, священник 2
- Донцова див. Бачинська-Донцова Марія
- Дурбак Т. 2
- Електорович Володимир, д-р 2
- Єзерська Анна 8
- Жежанський Володимир, д-р 6
- Жолнірчук Марія, голова філії 3
- Заклинський Богдан, проф. 2
- Залізник О. (Залізняка) 2, 3
- Залізняка див. Залізник О.
- Зарицька 2
- Зелений Андрій 2
- Іванович Антін, член Головної Ради 2
- Ісаїв Петро, старший пластун 2
- Калитовський Єронім, д-р 4
- Каратницький Модест, голова 1-2, 7-8, 10
- Кивелюк, радник 2
- Кисілевська О. 2

Кіцула Василь, д-р 2
Кліщ Іван, інженер 8
Комаринський, голова філії 3
Конашевич Р. 5
Копач Іван, д-р 2, 3
Копач Петро, д-р 2
Кордюк Юліян, д-р 2, 3, 8
Коржинський, д-р 3
Короликівна С. 5
Коропець Ганка 8
Корчинський І., голова філії 3
Корчинський Еміль, магістр 11
Коссик Олександр 2, 5
Костецький Сергій 8
Коцюба Михайло, д-р 2
Коцюба Павлина, д-р 2, 8
Кравець Богдан, редактор 2
Крижовська Ірена 9
Кросінська Анна 11
Крушельницький Антін 2
Кузима Марія 2
Кузьма Михайло, священик 2
Кузьмович Володимир, проф. 2
Кузьмович Микола 8
Кулик О., голова філії 2
Кульчицька Стефанія 2
Кульчицька Юлія 2
Кульчицький Григорій 2
Кульчицький Дмитро 2
Кульчицький Іван 2
Кульчицький Ілля, д-р 2
Кульчицький Лесь, д-р 2, 3
Кульчицький Олександр, д-р 2
Кульчицький Роман 2
Кульчицький-Гут Осип 2
Курбас Роман, д-р 2
Куриленко 2
Кучерова А. 5

Лазорко Михайло 2
Левицька Іванна 3
Ластовецький Микола, проф. 2
Левицька Марія 8
Левицький Володимир, д-р 2, 3
Левицький Северин, д-р 2, 3, 8
Лежигубський 2

Литвин Василь 2
Лициняк Василь, священик 2 – 4
Лончина В., священик 5
Лопатинський Дем`ян, священик 2 – 4
Лучаківський Тадей, радник 2
Лушпінський Олександр, архітектор 7

Макарушка Ірена, старша пластунка 2
Макарушка Любомир, д-р 2
Макарушка-Терпиляк Ольга
(Макарушківна Ольга) 2, 3
Макарушка Осип, д-р 2
Макарушківна див. Макарушка-
Терпиляк
Макух Іван, д-р 4
Малицька Константина 2, 3, 8, 11
Малицький Йосиф, священик 2
Мариняк Марія, командант 9
Мармаш Роман, д-р, 2, 3, 8, 10, 11
Мішкевич І., радник 2, 3
Мрицівна І. 5
Мудрий, посол 2
Мудракова М. див. Мудрик Марія
Мудрик Марія (Мудракова М.) 2, 5

Навроцька Дарія, проф. 2, 8
Недзельська Анна 2, 3
Нестайко Д., голова філії 3
Никифоряк Сава, д-р, голова філії 2, 3
Новіцький Мирослав, студент 9

Окуневський, д-р 2
Олесницький Роман, інженер 2, 3, 8
Ольшанський Володимир, лікар 8
Оссовська М. 5

Павликовська-Макух Ірена 2
Павликовська П. 2
Паліїв Кекилія (Паліївна) 2, 3, 8
Паліївна Ц. див. Паліїв Кекилія
Павлюх Гнат, проф. 2, 3, 7, 8, 10
Пачовський Ярослав, суддя 2, 4
Пашкевич Степан 2, 8
Пежанський О., інженер-архітектор 3
Пеленська Ірена 8
Пеленський Е. Ю., посол 3, 8

Перфецька Марія 2, 5
Погорецький Омелян, голова філії 2, 3
Подольський Мирон, митрат 4
Поліха Теодор, проф. 2, 8
Полянський В. 5
Полянський Ієронім 2
Проців Ярослава 8
П'ясецька Л. 5
П'ясецький Андрій, інженер 2, 3
П'ясецький Юрій, інженер 11

Радзиковичева М. 5
Радикович Володимир, проф. 2
Ракова Софія 2, 3, 5, 8
Раковський, проф. 2
Рогожа Євгенія (Рогожева) 2, 5
Рогожева Є. див. Рогожа
Рогуцький Іван, д-р 2
Роздольський Е., голова філії 2, 3
Романчук Ю. 2
Рудницька Мілена 5
Рутковський Зенон 2

Савчак Юлій, д-р 2
Салук Лука, голова філії 3
Селезінка Ніна, д-р, голова філії 2
Сельський Е. 5
Семків В., голова філії 2, 3
Сербин А., інженер 2, 3
Сидорів Осип, голова філії 10
Сидорович Сава, проф. 3
Скубова Марія 2
Смаль Петро, суддя 2
Старосольський Володимир, д-р 2
Стевчак Іван 2
Степанів Олена (Дашкевичева) 2
Стефанишин Василь 2
Стефанович Олексій, священик 2
Студинський Кирило, проф. 2
Суша 2
Сухій Володимир, священик 2
Суховерська Оксана, проф. 2

Таранько Михайло 2
Татомир Юліян, священик 2
Терлецька Н. 5

Тершаковець Михайло, проф. 2
Тершакова Ольга 2
Тимошенко Антон 2
Тисовський Володимир, голова філії 3
Тисовський Олександр, д-р 2 – 4, 8
Тисовський Стефан 2
Турчан Славко 8
Турянська Р. 5

Федак Стефан, д-р 2, 3, 6
Федевич Ілля, священик 2
Федорчак Софія 2
Филипчак Іван 2
Фіголь Іван, д-р., священик 2
Фіголь М. 8

Хавнюк Михайло, священик 2

Цегельський Михайло 2, 3
Целевич, посол 2
Целевич Н. 2
Цимбалістий П., д-р, голова філії 2
Ціпановська Ольга 8

Чайківський Андрій, д-р 2
Чайковський Роман, д-р 2, 4
Чапельський Іларіон, директор 2
Чиж-Марицякова Марія 8
Чорнега М., голова філії 3

Шаркевич Емілія 2
Шепарович Олена 2
Шелевич Іванна, голова філії 3
Шептицький Андрей, митрополит 2
Шкурат П., д-р 8
Шухевич, д-р 2
Шухевич Стефанія 9
Шехович Б., проф. 2

Щуровський Володимир, д-р 2

Юркевич Марія 8

Янів Володимир 2
Яремка Яким, д-р 8

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Америка 2, 3
Ангелів, с. 7
- Бережани, м. 2, 3
Бібрка, м. 2, 3
Богородчани, м. 2, 3, 6
Бойківщина 3
Болехів, м-ко 2, 3
Борислав, с. 2
Борщів, м. 2, 3, 6
Броди, м. 2, 3
Брошнів, с. 2
Буськ, м. 2, 3
Бучач, м. 3, 6
- Варшава, м. 2
Винники, с. 2
Відень, м. 2
Волинь 2
- Галич, м. 3
Галичина 2
Городенка, м. 2, 3, 6
Городок, м. 2, 3
Гусятин, м. 6
Гуцульщина 3
- Горганах, г. 3, 8
- Дашава, с. 2
Делятин, м-ко 2
Денисів, с. 2
Дністер, р. 3
Добромилі, м. 2, 3
Долина, м. 2, 3
Дрогобич, м. 2, 3
- Женева, м. 2
Жидачів, м. 2
Жовква, м. 2, 3
Журавно, с. 2
- Заліщики, м. 2, 6
Збараж, м. 2, 3
Зборів, м. 2, 6
Золочів, м. 2
- Ісаків, с. 3, 8
- Калуш, м. 2 – 4
Камінка Струмилова, м. 2, 3
Канада 2
Козова, м-ко 2
Коломия, м. 2, 3, 6
Копиченці, м. 2
Косів, м. 2, 6
Краковець, м-ко 2, 3
Кути, м. 2
- Лаврів, с. 2
Лімниця, р. 7
Лісько, м. 2
Лозина, с., пов. Городок 2
Любачів, м. 2, 3
Львів, м. 1 – 3, 6 – 11
- Милованє, с. 2
Мостиська, м. 2
- Надвірна, м. 2, 6
Новосілки, с., пов. Підгайці 2
Нью-Йорк (Новий Йорк), м. 2
- Остодор пр. с. Перегінсько 2, 3, 8
- Париж, м. 2
Перемишляни, м-ко 2
Перемишль, м. 2, 3, 8
Печеніжин, м-ко 6
Придніпрянська Україна 2
Підбуж, с. 2
Підгайці, м-ко 2, 3, 6
Підлюте, с. 2, 3, 8
Прокурава, с. 3

Рава Руська, м-ко 2, 3
Радехів, м. 2, 3
Рогатин, м. 2, 3
Рожанка, с. 3, 8
Рожнятів, м. 2
Росія 2
Рудки, м-ко 2

Самбір, м. 2, 3
Скалат, м. 2
Скнилів, передм. м. Львова 2
Сколе, м. 2, 3
Сколівщина 2
Снятин, м. 2, 6
Сокаль, м. 2, 3
Сокіл, с. 8
Соколя, с. 2, 3, 8
Станіславів, м. 2, 3, 6
Старява с., 2, 3, 8, 9
Стокгольм, м. 2
Стрий, м. 2, 3
Сянік, м. 2, 3

Теребовля, м. 2, 3, 6, 10
Тернопіль, м. 2, 3, 6, 8, 10
Тисьмениця, м. 2
Тустановичі, с. 2
Тухля, с. 3

Угорники, с. 2

Ферескуля, с. 2

Хирів, м. 8, 9
Ходорів, м. 2

Черниця, с. 2
Черче, с. 2
Чехословаччина 2
Чорногора, г. 8
Чортків, м. 2, 3, 6

Щирець, м. 2, 3

Яворів, м. 2, 3
Янів, м-ко 2
Ярослав, м. 2, 3